

KERTOMUS PARNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAASSA

1980 SUORITETUISTA KAIVAUKSISTA

PERNIÖN LEMUN KYLÄN HYYPIÄNMÄEN RAUNIOIDEN
INVENTOINTI

UNTO SALO

ULLA LÄHDESMÄKI

Johdanto

Turun yliopiston arkeologian oppiaine jatkoi 2.6. - 17.7.1980 pronssikautisen raunioalueen tutkimuksia Perniön Lemun kylän Lehmihaassa. Paikalla tehtiin tutkimuksia jo kesällä 1979 (kts. kaivauskertomus 1979). Kaivaukset rahoitti Perniön kunta ja ne valvoi professori Unto Salo. Kenttätöistä vastasi HuK Ulla Lähdesmäki teknisinä apulaisinaan Huk Anna-Liisa Tuominen ja fil.yo Aino Nissinaho-Karppinen, jotka osallistuivat myös kaivausten jälkitöihin puhdistamalla ja luetteloimalla kaivauslöydöt sekä piirtämällä puhtaaksi kaivausten kartat. Kenttätöihin osallistui lisäksi 20 puolipäiväistä perniöläistä.

Lehmihaan mäki sijaitsee n. 6,5 km Perniön kirkolta itään Asteljoen laakson viljelysaukean keskellä. Lehmihaan mäen ja sen itäpuolella olevan Hyypiänmäen muodostama metsäsaareke on pronssikauden alussa ollut meren ympäröimä saari; sen ja Rajamäen välillä ollut matala salmi kuroutui umpeen pronssikauden kuluessa.

Kesällä 1979 Lehmihaan mäellä todettiin 15 varmaa rauniota tai matalaa kiveystä. Raunioiden lukumäärään liitettiin varaus, koska pidettiin mahdollisena, että mäen lounaisosassa voi myöhemmin löytyä lisää matalia maansekaisia kiveyksiä. Niiden erottaminen maastossa on vaikeaa, koska ne ovat useimmiten paksun turvekerroksen ja heinikon peittämiä.

Kesän 1980 kaivauksissa pyrittiin tutkimaan lisää hauta-raunioita ja matalia kiveyksiä - näistä olivat ensimmäisellä sijalla vuonna 1979 keskeneräisiksi jääneet rauniot 6 ja 7. Toiseksi haluttiin varmistaa Lehmihaan yhtenäiseen raunio-ryhmään kuuluvien yksittäisten hautojen määrä. Lisäksi pyrittiin löytämään merkkejä hautojen ympäristössä tapahtuneesta toiminnasta, esimerkiksi asuinpaikasta.

Mäen koillisosasta ei kesän tutkimuksissa löydetty uusia raunioita, mutta mäen lounaisosassa todettiin neljä uutta matalaa kiveystä, joista kaksi, numerot 15 ja 16, tutkittiin. Toiset kaksi, numerot 17 ja 18, ovat epävarmija matalia kiveyksiä, joiden luonne selviää vasta mahdollisten jatkotut-

kimusten yhteydessä.

rauniotunnus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	A
tutkittu -79	X	X	X			(X)	(X)	X			X	X							
tutkittu -80						X	X		X	X					(X)	X			
tutkimatta				0	0								0	0	0		0	0	0

Lehmihaan mäkeä lähinnä oleva valtakunnallinen korkeuskiintopiste, 13,959 metriä, sijaitsee Turku - Karjaa -radan varressa n. 350 metriä etelään mäen lounaiskärjestä (pk 20 12 12 x = 66 77 49 y = 456 67). Tästä pisteestä tuotiin kaivauspaikalle mäen lounaisosaan peruskiintopiste 2 (27,07), josta eri raunioille on siirretty omat kiintopisteensä.

Kesällä 1980 keskityttiin mäen lounaisosan raunioihin, jotka sijaitsivat Lemu - Ervelä -tien lounaispuolella Taisto Töykkälän omistamalla maalla (RN:o 1¹⁴, Nurmi). Raunioita tutkittaessa pyrittiin noudattamaan seuraavaa tutkimustapaa: raunion pinta puhdistettiin esille heinikon ja turpeen alta ja paikalla kasvaneet puut kaadettiin. Raunio paalutettiin ja sektoroiitiin ja se purettiin sektoreittain tasolle, jolta pohjarakenteet alkoivat hahmottua. Sektorileikkaukset dokumentoitiin, ja raunion pohjarakenteet tutkittiin yhtenäisenä alueena. Raunion pohjaa syvennettiin, kunnes esille saatiin puhdas, karkea sora, ja siihen tehtiin vielä koekuopat, jotta varmistuisi, että maa on koskematon. Rauniot kuvattiin ja kartoitettiin eri vaiheissaan. Lopuksi rauniot pyrittiin kokoamaan mahdollisimman paljon alkuperäistä muotoa muistuttavaan asuun.

Raunioita ympäröivään maastoon Lehmihaan mäen lounaisosaan kaivettiin 130 koekuoppaa n. 2025 m²:n suuruiselle alueelle. Kuopat kaivettiin n. 3 metrin etäisyydelle toisistaan n. 40 x 40 cm:n suuruisiksi. Kustakin kuopasta otettiin maanäyte.

Mikäli turpeen alta paljastui kiveystä, kuoppaa ei syvennetty.

Lemun pronssikautisella saarella on Lehmihaan lisäksi ollut Hyypiänmäen raunioryhmä. Koska kyse saattaa olla saman asutusyksikön jäänteistä, Hyypiänmäen rauniot käytiin mittaamassa ja valokuvaamassa - niitä koskevat inventointitiedot vuodelta 1927 ovat jonkin verran epätarkkoja.

Kesän tutkimusten aikana tohtori Irmeli Vuorela kävi ottamassa suonäytepilarit siitepölytutkimusta varten n. 1,3-km Lehmihaasta etelään olevasta Lemun suosta.

Kenttätöitten tulokset

Tutkitut rauniot

Lemu - Ervelä -tien lounaispuolella tutkittiin kaksi lähekkäistä raunioryhmää: toisen muodostivat peräkkäiset rauniot 6, 7 ja 15 ja n. 35 metriä lounaaseen rauniosta 15 sijaitsi toinen peräkkäisten raunioiden muodostama kokonaisuus, rauniot 9, 10 ja 16.

Rauniot 6, 7 ja 15

pk 20 12 12 RN:o 1¹⁴, Nurmi

R6 x = 6677 94	R7 x = 6677 94	R15 x = 6677 93
y = 456 80	y = 456 79	y = 456 78
z = 33	z = 33	z = 32

Lemu - Ervelä -tieltä n. 40 metriä lounaaseen kohoaa loiva harjanne, joka kasvaa kuusimetsää. Harjanteen laella sijaitsi kookas raunio, R 6, ja sen lounaispuolella aivan kiinni edellisessä raunio 7. Kummankin raunion lakiosa oli paljaana, ja reunoja peitti sammal ja matala varvikko. Raunion 6 sivuilla kasvoi kuusia ja mäntyjä. Loiva rinne jatkui edelleen lounaaseen; n. neljä metriä raunion 7 lounaispuolella erottui maastossa matala sammaleen peittämä kumpare, jonka keskellä kasvoi kuusi. Turpeen alta pisti esille paikoin vaihtelevan kokoisia kiviä. Kaivausten aikana todettiin paikalla olevan matalan maansekaisen raunion, R 15.

Rauniot 6 ja 7 ehdittiin tutkia osittain kesän 1979 kaivausten aikana: rauniot puhdistettiin esille turpeen alta ja niiden pinta-

taso dokumentoitiin (taso 1). Raunion 6 peitekiveys oli koottu enimmäkseen keskisuurista kivistä, mutta joukossa oli myös runsaasti pieniä kiviä, jotka sopivat hyvin täyttämään kookkaampien kivien muodostamia koloja. Raunion koillispuolelle oli tehty hiekkakuoppa, joka oli lohkaissut osan raunion reunasta. Raunion 7 peitekiveyksessä pienet kivet ($\emptyset$ 15 - 20 cm) olivat keskisuuria ($\emptyset$ 20 - 40 cm) hallitsemattomampia. Osa raunion 7 peitekiveyksestä ehdittiin kesän 1979 kaivauksissa purkaa.

Kummastakin rauniosta poistettiin kumpumainen peitekiveys. Se oli kummassakin rauniossa koottu kaarevalinjaisesti pyöreäsivuisista vaihtelevan kokoisista kivistä. Raunioiden peitteissä oli mukana useita huomattavan suuria kiviä ($\emptyset$ 50 - 70 cm), joiden purkaminen ja siirtäminen oli vaikeaa. Kookkaiden kivien lomassa oli mukana pieniä kiviä kiilloina ja kolojen täyteenä. Kivien lomassa oli runsaasti pinnasta varissecta neulasia. Peitekiveyksen korkeus oli rauniossa 6 n. 70 - 100 cm ja rauniossa 7 n. 40 - 70 cm. Keskimäärin 80 cm:n syvyydessä raunion 6 pinnasta alkoi kivien seassa esiintyä neulasista muodostunutta turvetta. Samoin oli laita rauniossa 7 n. 50 cm:n syvyydessä. Turpeen alta tuli kummassakin rauniossa esille mullansekainen hiekka, jonka pinnasta raunion 6 keskustasta löytyi osa ohutseinäistä maljamaista saviastiaa (TYA 174: 1a).

Mullansekaisen hiekan joukossa erottunut kiveys puhdistettiin esille (taso 2). Rauniossa 6 hahmottui uloimpana harvaan asetettujen kookkaiden kivien muodostama reunakehä, jonka sisäpuolella erottui epäsymmetrisiä kehärakenteita. II ja III sektorin rajalla oli kookas tasalakinen kivi, jonka pinta oli paljastunut jo peitekiveystä purettaessa. III sektorista raunion keskustasta löytyi palanutta luuta, samoin raunion kaakkoisreunalta kookkaiden kehäkivien ympäriltä. Kumpikin luualue jatkui syvemmälle.

Raunion 7 2. tason maansekainen kiveys oli koottu keskimäärin saman suuruisista kivistä kuin rauniossa 7. Palanutta luuta löytyi raunion keskustasta, missä kiveys oli harvaa. Lisäksi löytyi III sektorista raunion eteläreunasta niukasti palanutta luuta useista kohdista. IV sektorissa erottui hiekassa vähän nokimaata. Raunion ympärillä III ja IV sektorissa hahmottui

harvaan asetettujen kookkaitten kivien muodostama reunakehä, joka yhtyi raunioon 6 I ja II sektorissa.

Kummastakin rauniosta poistettiin kiviä ja hiekkaa, joka oli raunion 6 keskustassa heikosti nokipitoista. Kolmannella tasolla esille saatiin raunioiden pohjarakenteet (taso 3, valokuvat N:o 3591 - 3593). Raunion 6 keskiosassa erottui soikea keskisuurista kivistä koottu kehä, jonka sisäpuolelta löytyi palanutta luuta. Tähän kehään yhtyi raunion lounaispuolella III ja IV sektorissa puoliympyrän muotoinen kehä. II ja III sektorin rajalla olleen kookkaan kiven reunasta löytyi palanutta luuta ja muutama saviastianpala. Kiveä ympäröi kookkaiden kivien muodostama kehä. Rauniota ympäröi harva reunakehä, jonka sisäpuolelta löytyi III sektorista palanutta luuta. Kehäkiviksi tulkitut kivet erottuivat useimmiten selkeästi ympäristöstään: kehäkiviksi oli valittu pitkänomaisia kiviä, jotka on asetettu pystyasentoon hiekkamaahan.

Raunion 7 keskustassa oli pyöreähkö kehä ($\emptyset$ 2,5 m), jonka sisältä löytyi runsaasti palanutta luuta. Sitä ympäröi harva kehä, $\emptyset$ n. 5 m, jonka yhteydestä löytyi nokimaata ja sen eteläpuolelta III sektorista niukasti palanutta luuta neljästä kohtaa. Kehä kiinnittyi raunioon 6 I ja II sektorissa. Rauniota ympäröi harva reunakehä, n. 7 x 9 m, joka yhtyi raunioon 6 I ja II sektorissa.

Rauniot 6 ja 7 sijaitsivat vierekkäin matalalla harjanteella maapohjalla. Rauniossa 6 ($\emptyset$ 12 m, korkeus 1,2 m) pohjarakenteet olivat maansekaiset: harvan reunakehän sisäpuolella oli useita epäsymmetrisiä keharakenteita, joihin liittyi ainakin neljä polttohautaus. Raunio oli peitetty vaihtelevan kokoisilla pyöreäsivuisilla kivillä. Raunion 7 ($\emptyset$ 7 m, korkeus 0,8 m) pohjarakenteet olivat myös maansekaiset. Ne muodostuivat kolmesta sisäkkäisestä pyöreähköstä kehästä. Raunion keskustassa oli yksi laaja polttohautaus ja raunion eteläreunalla mahdollisesti neljä pientä palttohautaus. Raunion peitekiveys oli koottu vaihtelevan kokoisista pyöreäsivuisista kivistä.

Raunio 15

Raunion 7 lounaispuolella erottuneen matalan kummun päältä poistettiin turvetta ja todettiin paikalla olevan matalan maansekaisen raunion, 3,5 x 5 metriä. Raunion pintataso ehdittiin dokumentoida kesän 1980 kaivauksissa (taso 1). Mullansekaisen hiekan joukossa oli enimmäkseen keskisuurista kivistä koottu soikeahko kiveys, jonka II sektorista löytyi niukasti palanutta luuta. Keramiikkaa löytyi raunion pintatasolta I ja II sektorista.

Raunion ympäriltä poistettiin turvetta n. 9 x 10 metrin suuruiselta alueelta ja lisäksi avattiin kolme koeojaa puhdistetun alueen luoteissivulle, missä maasto laski jyrkästi. Koeojissa kiveys oli harvaa ja vaikutti luontaiselta. Avatun alueen lounaisosassa turpeen alta paljastui maansekaista kiveystä, joka saattaa olla raunion 15 kaltainen matala maansekainen hauta (yleiskartalla R 17). Sen luonne ei kesän kaivauksissa selvinnyt riittävästi.

Rauniot 9, 10 ja 16

pk 20 12 12 RN:o 1¹⁴, Nurmi

R9 x = 6677 91	R10 x = 6677 91	R16 x = 667791
y = 456 76	y = 456 75	y = 456 77
z = 29	z = 29	z = 29,5

Rauniosta 15 n. 35 metriä lounaaseen ^{on} kolmen raunion ryhmä kuusi- ja mäntymetsää kasvavalla tasanteella. Rauniot ovat aivan kiinni toisissaan. Kesällä 1979 paikalla erotettiin kaksi turpeen peittämää matalaa kumpua, joille annettiin tunnuksat R 9 ja 10. Kun turve poistettiin kesällä 1980, havaittiin, että paikalla oli kaksi peräkkäistä maansekaista kiveystä, joiden ympärille oli koottu yhtenäinen soikea reuna-kehä. Rakenteellisesti eri osat muodostavat yhden kokonaisuuden, mutta rauniotunnukset 9 ja 10 päätettiin säilyttää, koska on mahdollista, että peräkkäiset kiveykset ovat alunperin olleet erilliset haudat, jotka on myöhemmin yhdistetty yhtenäisen kehän sisälle. Soikean kehän koillispäässä erottui sammaleen ja heinikon peittämä matala kumpu, jonka päällä kasvoi useita kuusia. Turpeen poiston jälkeen havaittiin paikalla olevan matalan maansekaisen raunion, R 16.

Raunioiden 9 ja 10 päällä ollut turvekerros poistettiin ja esille tuli laaja, yhtenäinen maansekainen kiveys, 9 x 10 m (taso 1). Sen koillispäässä (R 9) oli keskisuurten kivien (Ø n. 30 - 50 cm) muodostama pyöreähkö latomus, jonka sisäpuolella erottui mullansekaisen hiekan ala. Kehän sisäpuolella oli muutama kookas kivi. Kehän lounaispuolella oli laajalla alalla maansekainen harva kiveys, jonka reunat olivat säännöllisen kaarevat erityisesti III sektorissa.

Osa maasta ja kivistä poistettiin; ensimmäisestä kerroksesta löydettiin muutama palaneen luun siru III sektorista noensekaisesta maasta aivan kookkaan kiven (n. 70 x 130 cm) itäpuolelta. Niukasti nokipitoista maata löytyi myös II sektorista.

2. tasolla havaittiin, että laajaa maansekaista kiveystä ympäröi soikea kulmikkaista kivistä koottu reunakehä, 9 x 10 metriä. Sen sisäpuolella oli kaksi peräkkäistä keskisuurten ($\emptyset$ n. 30 cm) ja kookkaiden ($\emptyset$ n. 60 - 70 cm) kivien muodostamaa latomusta (R 9, 10). Kiveyksen joukossa oli runsaasti hiekkaa. IV sektorista löytyi niukasti keramiikkaa, nokimmaata ja hiiltä.

Osa keskisuurista kivistä ja maata poistettiin ja esille saatiin 3. taso: soikean reunakehän, joka oli erityisen selkeä II ja III sektorissa, sisällä oli kaksi peräkkäistä kookkaiden kivien muodostamaa latomusta. Koillispuolinen (R 9) oli soikea, 3 x 4 metriä laaja ja kehämäinen. Sen sisäpuolelta löytyi 2. kerroksesta ja 3. tasolta saviastianpaloja ja niukasti palanutta luuta. Tämän kehän lounaispuolella oli kookkaiden kivien muodostama umpinainen kehä, n. 3 x 3,5 metriä, joka oli löydötön. Kivien alta ei myöskään löytynyt mitään mainittavaa. Kiveyksiä ympäröinyt maa oli tummankeltaista hiekkaa, joka muuttui syvemmälle edettäessä soraksi. 3. tasolla tuli reunakehän vierestä III sektorissa esille harmaan ruskean hiekan muodostama alue, n. 50 x 70 cm, vahvuus n. 5 cm. I sektorista löytyi runsaasti hiiltä ison kiven juurelta.

Rauniot 9 ja 10 muodostivat rakenteellisesti yhtenäisen kokonaisuuden (9 x 10 metriä, korkeus 0,6 metriä): maapohjalle oli koottu kivistä ja hiekasta kaksi peräkkäistä kiveystä ja niitä ympäröi soikea reunakehä.

Raunio 16

Turpeen alta puhdistetun raunion pinta oli maansekainen ja soikea. Kiveys muodostui pääasiassa pienistä kivistä ($\emptyset$ n. 10 - 25 cm) sekä muutamista keskisuurista kivistä ($\emptyset$ n. 30 - 50 cm). Raunion keskustassa oli kivien joukossa runsaasti mullan ja noen sekaista hiekkaa 4,5 x 5,5 m:n suuruisella alueella. Noensekaisen maan vahvuus vaihteli

muutamasta cm:stä n. 10 Cm:iin. Raunion reunaosissa ja ulkopuolella oli keltaista hiekkaa. Aivan pintaturpeen alta löytyi III sektorista palaneen luun siru.

Rauniosta poistettiin pienet kivet ja osa maata.

1. kerroksessa oli III sektorissa niukasti palanutta luuta ja keramiikkaa. 2. tasolla esille saatiin tiivis kiveys, joka oli koottu pääasiassa keskisuurista kivistä. Kivien joukossa ollut maa oli miltei kokonaan keltaista hiekkaa.

Osa kivistä ja hiekkaa poistettiin ja esille saatiin raunion pohjarakenteet (taso 3). Raunion keskustassa oli soikea kehä, 3 x 3,5 metriä, ja sen ympärillä oli harva reunakehä, Ø 6 metriä, joka yhtyi III ja IV sektorissa raunioiden 9 ja 10 reunakehään (valokuva n:o 3653).

Raunion kaikista sektoreista löytyi 2. kerroksesta ja 3. tasolta runsaasti palanutta luuta, joka keskittyi pienimän kehän sisälle ja lounaispuolelle. Tummankeltaisessa hiekassa oli koko raunion alalla niukasti hiiltä. Keramiikkaa löytyi II - IVsektoreista. Haudan pohjasta löytyi II sektorista useita paloja tulessa olleesta astiasta (TYA 174:67 - 71).

Raunio 16 oli koottu maapohjalle ja se oli kokonaan maansekainen. Haudan pohjarakenteina oli soikea kehä ja sitä ympäröivä harva reunakehä, joka liitti raunion 16 viereiseen R 9:n ja 10:n muodostamaan kokonaisuuteen. Haudan keskellä oli ainakin yksi laaja polttohaudaus. Hauta oli peitetty vaihtelevan kokoisilla kivillä ja paikoin noensekaisella hiekalla.

Raunio 18

pk 20 12 12 RN:o 1¹⁴, Nurmi

x = 6677 93

y = 457 78

z = n. 30, 5

Kaivettaessa koekuoppia raunioiden 15 ja 16 väliseen maastoon todettiin koekuopassa 17 turpeen alla olevan tiivistä kiveystä. Paikalla oli muutamia kookkaita kiviä lähekkäin paksun turpeen ja mustikanvarpujen peittämässä notkelmassa. Paikalla kasvoi kuusi- ja mäntymetsää. Kyseessä on mahdolli-

sesti raunio, mutta kiveyksen todellinen luonne ei selvinnyt kaivausten aikana.

Koekuopat ja koeruudut

Lemu - Ervelä -tien lounaispuolelle Lehmihaan mäen alasaan kaivettiin 130 koekuoppaa raunioiden väliseen maastoon. Näistä kuopista otettiin maanäytteet. Lisäksi kaivettiin raunion 8 kaakkoispuolelle ja raunion 5 koillispuolelle muutamia kuoppia, joista näytteitä ei enää otettu (koekuoppakartta).

Lemu - Ervelä -tien vieressä kasvaa kuusia, leppiä ja nuoria pihlajia, aluskasvillisuutena mustikanvarpuja ja heinää Töykkälän (Nurmi) piharakennuksista n. 30 m koilliseen on tasainen notkelma, jossa kasvaa muutamia mäntyjä ja aluskasvillisuutena saniaisia, maitohorsmaa ja muutamia villedjä vadelpapensaita. Raunion 5 lounaispuolella n. 15 m:n päässä on sammaleen peittämä kallionnyppylä. Raunion 5 ja 8 välissä kasvaa kuusi- ja mäntymetsää kuten koko mäen alaosassa. Paikoin joukossa on nuoria pihlajia. Aluskasvillisuutena koekuopitetulla alueella oli enimmäkseen heinää, mustikanvarpuja ja metsätähtiä.

Seuraavaan taulukkoon on koottu tietoja koekuopista:

- koekuopan numero
- aluskasvillisuus: A = mustikka   F = maitohorsma
    B = ruoho   G = valkovuokko
    C = oravanmarja   H = puolukka
    D = metsätähti   I = ketunleipä
    E = vadelpapensas
- turvekerroksen vahvuus
- multakerroksen tai mullansekaisen hiekan vahvuus
- hiekkakerroksen vahvuus; $\rightarrow$ = hiekka jatkuu kuopan pohjaan asti
- soran alkamissyvyys maanpinnasta mitattuna
- turpeen alta paljastui yksi tai useampia kiviä tiiviissä rykelmässä
- syvyys, jolta maanäyte otettiin

koe-kuoppa	aluskasvit	turvekrs	multakrs	hiekkakrs	soraalkaa	turpeen alla kiveys	näytteen syvyys
1	A, B	10	3	→			40
2	A	10	5			X	25
3	C	5				X	20
4	A	13	5			X	20
5	A	10	3	→			65
6	D	3	15	→			50
7	A	5		→			30
8	A	3	10	30	45		40
9	B, D	5	3	25	35		30
10	A	7	10	→			30
11	B, D	8	5	→			35
12	A	4	15	→			40
13	A, D, E	5	4			X	30
14	A, E	10	10	→			35
15	B, E	3	8	20	35		30
16	A, D	5	10	25	40		35
17	A	6				X	20
18	A, D	3	10	15	30		25
19	A	5	20	15	40		35
20	A	10		→			20
21	A, B	3	10	20	35		30
22	A, B, D	7	5	15	25		25
23	A, B	3		5		X	10
24	D	3		→			40
25	B, D	3	3	→			25
26	A	4	3	→			35
27	A, B	5				X	30
28	D, E	3	5	→			25
29	B, D	15	5	→			30
30	B	10	7	→			35
31	A	7	5	→			30
32	E	2	5	→			40
33	E	10	5	→			35
34	E, F	7	KTS, KOERUUTU		34		30
35	B, D, E	5	10	→			35
36	D, F	5	10	→			30
37	B	7	10	→			40
38	A	3	20	20	45		40
39	B	5	12	→			35
40	A	3	5	35	45		37
41	A	5	10	→			40

koe- kuoppa	alus- kasvit	turve- krs	multa- krs	hiekkä- krs	sora alkaa	turpeen alla kiveys	näytteen syvyys
42	E	5	15	10	30		30
43	B	15	5	15	35		30
44	A, B, F	10	10	20	40		35
45	B	3	5	→			45
46	B, D	3	10	→			45
47	A	7	KTS. KOKERUUTU 47				40
48	B, D, G	5	10	→			35
49	B	10	15	→			40
50	A	3	5	→			35
51	B, D	5	17	→			40
52	B, D	15	5	→			40
53	A	10	3	→			50
54	B	10	10	→			40
55	B, D	3	10	→			20
56	B, D	15		→			35
57	B, D	10	10	→			35
58	D	10	5	→			30
59	B, D	5	7			X	20
60	A, D	10	5	→			35
61	A	3		→			40
62	B, D	3		→			33
63	A, D, B	5		→			35
64	B	10	5	→			40
65	A	13	3	→			45
66	A	5	10	→			45
67	B, D	10	10	→			45
68	D	5		→			35
69	B	5	10	→			40
70	B, D	5	10	→			40
71	B, D	5	10	→			45
72	B, D	5	7	→			25
73	D, G	10		→			50
74	A	3	10	→			45
75	H	15		→			35
76	A	10	10	→			45
77	B, D	20	5	→			35
78	B, A	3	5	→			40
79	A	5	10	→			40
80	B	10	5	→			40
81	A	8		→			40
82	B	10	8	→			40

koe- kuoppa	alus- kasvit	turve- kerros	multa- krs	hieka- krs	sora alkaa	turpeen alla kiveys	näytteen syvyys
83	B	10	10	→			40
84	A	10	5	→			45
85	A	5	3	→			45
86	B, D	7	10	→			45
87	A	10	5	35	50		45
88	B	10		→			45
89	A	5	10	→			45
90	B	12	2	→			45
91	A	10	15	25	50		45
92	B	10	5	→			50
93	G	15	5	→			50
94	A	5		→			30
95	G	10		→			35
96	G	5	5	→			40
97	C	7		→			25
98	B, D	5	5	30	40		40
99	B, D	5		30	35		20
100	B, G	15	10	→			50
101	A	20	10	15	45		45
102	A, B	5	7	→			45
103	B, D	15	5	→			35
104	D	15	3	30	50		45
105	A, B, D	5	10	→			30
106	B	3	5	→			30
107	A, B	13	3	→			45
108	D, I	3	5	30	45		40
109	B, D, I	15		→			45
110	A	5	2	→			40
111	A	10	5	30	45		45
112	B, D	5	10	30	45		45
113	B, D	5	10	30	45		45
114	B	5	15	→			45
115	B	10	5	→			35
116	A, I	10	5	20	35		40
117	A	10	3	→			45
118	A	5	5	→			45
119	B	5	10	30	45		40
120	B, D	10		→			35
121	H	15	7	→			35
122	B	15	5	→			30
123	B	15	5	20	40		35

	koe- kuoppa	alus- kasvit	turve- krs	multa- krs	hiekkä- krs	sora alkaa	turpeen alla kiveys	näytteen syvyys
	124	A	15	5	→			35
	125	A	15		35	50		45
	126	B	15	10	→			35
	127	B	10	5	15	30		40
	128	B	10		20	30		30
	129	B	10	3	→			35
	130	B, I	5	7	→			35

Lehmihaan mäellä 1980 kaivetut koeruudut

Koekuoppien teon yhteydessä raunioiden 8 ja 16 välisessä maastossa tuli kahdesta kuopasta esille hiiltä ja nokimaata. Kummankin kuopan kohdalta maata avattiin n. 1 x 1 metrin suuruinen alue, joka tutkittiin n. 5 cm:n vahvaisin kerroksina puhtaaseen karkeaan soraan asti.

Koeruutu 34

Koekuoppa tehtiin tasaiseen maastoon ja paikalla kasvoi kuusia, muutamia pihlajia ja aluskasvillisuutena maitohorsmia ja heinää. Lähellä kasvoi viljeltyä vadelpapensaita. Koeruutua syvennettäessä todettiin paikalla olevan n. 7 cm:n vahvuisen turvekerroksen, jonka alta tuli esille 5cm vahva kova savensekainen hiekkakerros. Tästä kerroksesta löytyi koko ruudun alueelta niukasti hiilensiruja ja nokimaata. Hiiltä esiintyi koko ajan edettäessä syvemmälle.

Kun ruutua oli syvennetty 25 cm maanpinnasta, esille tuli pyöreäsivuinen kivi ($\varnothing$ 25 - 30 cm), jonka ympärille oli keskittynyt voimakas nokimaa-alue (koeruutukartta). Lisäksi esiintyi runsaasti hiilensiruja. Nokimaahan liittyi punaisenruskean hiekan alue.

Puolet koeruudusta syvennettiin siten, että muodostui leikkaus nokimaakeskittymän ja punaisen hiekkamaan kohdalle (kartta). Ruudun koillispuoli syvennettiin n. 50 cm. Syntyneestä leikkauksesta havaittiin, että punaisen hiekan alue muodosti pyöreäpohjaisen kuopan, jonka alla oli ohut noensekaisen hiekan kerros. Sen alla oli niukasti savipitoinen hiekka, joka muuttui koeruudun pohjassa karkeaksi soraksi. Koko ruutu syvennettiin samalle tasolle. Lopuksi ruutu peitettiin ja sen kulmiin lyötiin lyhyet paalut, jotta ruutu tarvittaessa pystytettäisiin paikallistamaan.

Koeruudusta 34 otetut maa- ja hiilinäytteet

näyte n:o 34 a - hiilinäyte, syvyys 30 cm maanpinnasta

- " - 34 b - maanäyte, syvyys 30 cm - " -

- " - 34 c - maanäyte, syvyys 25 cm - " -

- " - 34 d - hiilinäyte, syvyys 25 - 35 cm - " -

löytö n:o TYA 174: 76 - palanutta savea (?), syvyys 15 cm - " -

Koeruutu 47

Koekuoppa kaivettiin raunioiden 8 ja 9 väliseen tasaiseen maastoon. Paikalla kasvoi kuusimetsää ja aluskasvillisuutena mustikkaa. Koekuopassa paljastui löyhässä keltaisessa hiekassa n. 20 cm:n syvyydessä maanpinnasta kapea nokimaakerros. Turpeen vahvuus oli 5 - 7 cm.

Paikalle kaivettua koeruutua syvennettiin. Nokimaata alkoi esiintyä jo 15 cm:n syvyydessä lähes koko ruudun alueella. Nokimaan joukossa esiintyi myös hiilensiruja. Kun ruutua oli syvennetty 20 cm maanpinnasta, hiekan seassa oleva nokimaa oli melko vahvaa. Hiilensirujen lisäksi esiintyi myös punaisenruskeaa hiekkaa (koeruutukartta). Tältä tasolta löytyi keramiikan pala (TYA 174: 77).

Ruutu kaivettiin n. 30 cm:n syvyyteen, jolloin esillä oli puhdas keltainen hiekka. Ruutu täytettiin ja sen kulmiin lyötiin lyhyet paalut, jotta ruutu tarvittaessa voitaisiin paikallistaa.

Koeruudusta 47 otetut maa- ja hiilinäytteet

näyte n:o 47 a - maanäyte, syvyys 40 cm maanpinnasta

- " - 47 b - maanäyte, syvyys 15 cm - " -

- " - 47 c - maanäyte, syvyys 27 cm - " -

- " - 47 d - hiilinäyte, syvyys 20 - 27 cm - " -

löytö n:o TYA 174: 77 - keramiikkaa, syvyys 20 cm - " -

Turussa 10. päivänä marraskuuta 1980

Ulla Lähdesmäki

Ulla Lähdesmäki

kenttätöitten johtaja, HuK

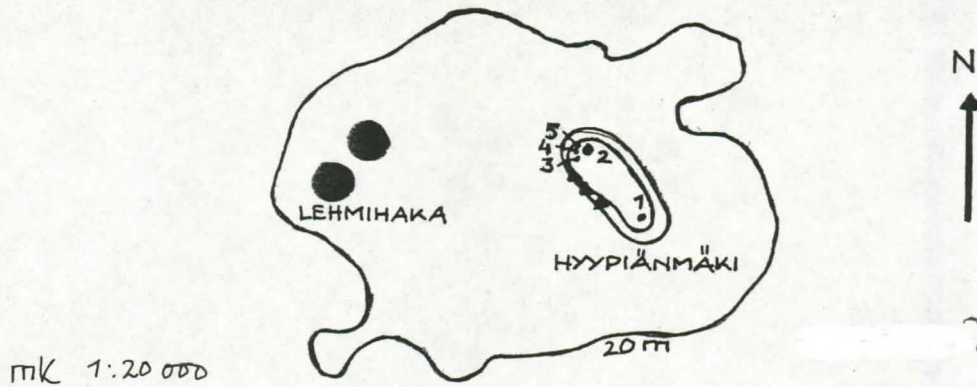
Unto Salo

Unto Salo

kaivauskertomuksen tarkastaja

Luettelo Hyypiänmäellä 1980 havaituista raunioista

Lehmihaasta n. 500 metriä itään kohoaa kuusi- ja mänty- metsässä jyrkkänousuinen Hyypiänmäki, joka on suurimmaksi osaksi avokalliota. Mäen laella havaittiin kesällä 1980 viisi rauniota:

- raunio 1 - Ø 5,6 m
- korkeus 50 - 60 cm
  - pyöreäpohjainen, kekomainen
  - kalliopohjalla
  - neg.n:o TYA 3626
- raunio 2 - Ø 8 m
- n. 60 m luoteeseen rauniosta 1
  - korkeus 1,2 m
  - pyöreäpohjainen, keskellä kuoppa, purettu koillis- osasta
  - kalliopohjalla
  - neg.n:o TYA 3627
- raunio 3 - 2 m rauniosta 2 etelään
- Ø 6 m.
  - korkeus 40 cm
  - pyöreäpohjainen
  - kalliopohjalla
  - neg.n:o TYA 3628
- raunio 4 - 2 m rauniosta 2 länteen
- 3,5 x 6 m
  - korkeus 20 - 30 cm
  - soikea
  - kalliopohjalla
  - neg.n:o TYA 3629

- raunio 5 - 1 m rauniosta 4 pohjoiseen
- 4 x 5 m
- soikea
- korkeus 20 - 30 cm
- kalliopohjalla
- neg.n:o TYA 3630

Kaivauskartat

Yleiskartta Lehmihaan mäestä, mk 1:2000

- Rauniot 6 ja 7 - profiili- ja linjavaaituskartta, mk 1:50
- taso 1, mk 1:20
- taso 2, mk 1:20
- taso 3, mk 1:20

- Raunio 15 - profiili- ja linjavaaituskartta, mk 1:50
- taso 1, mk 1:20

Rauniot 9, 10 ja 16

- profiili- ja linjavaaituskartta, mk 1:50
- taso 1, mk 1:20
- taso 3, mk 1:20

Koekuoppakartta, mk 1:200

Kartta koeruuduista 34 ja 47

RAUNIOISTA OTETUT MAANÄYTTEET

näytteen:o	raunio	sektori	x	y	z	muita tietoja
1	6	III	-065	200	060	näyte otettu toiselta tasolta noensekaisesta hiekasta
2	7	IV	-150-160	2.t.		näyte otettu palaneiden luiden löytöpaikasta 2. tason kivien alta noensekaisesta hiekasta
3	7	II	020	045	2.t.	näyte otettu luulöydön yhteydestä noensekaisesta hiekasta
4	9	II	140	230	035	näyte otettu noensekaisesta hiekasta
5	10	IV	-120	-	174	näyte otettu 2. tason alta kehäkivien sisältä
6	9	IV	-010	-187	071	hiiltä
7	9	IV	-020	-018	078	näyte otettu kehän sisältä ison kiven juurelta, mistä löytyi palanutta luuta, keramiikkaa ja nökimaata
8	9, 10					näyte otettu reunakehän ulkopuolelta pohjatasolta, jossa keltaisessa hiekassa erottui harmaanruskea alue
9	7	II	090	540	130	hiiltä
10	7	III	-480	080	127	hiiltä
11	15	II	020	030	028	näyte otettu pintakiveyksen välistä
12	16	II	240	290	033	näyte otettu 2. tasolta kellanharmaasta hiekasta
13	16	IV	-085	-085	042	näyte otettu noensekaisesta hiekasta. Paikalta löytyi palanutta luuta ja keramiikkaa
14	16	IV	-170	-215	063	hiiltä

LUETTELO PERNIÖN LEMUN KYLÄN LEHMIHAASSA

1980 OTETUISTA DIAPOSITIIVEISTA

- TYA 60:1 - Raunio 6, I ja II sektori, peitekiveystä poistetaan, kuvattu etelästä tornista
- 2 - R 6, leikkaus A - B, kuvattu idästä
- 3 - R 6, leikkaus O - D, - " - koillisesta
- 4 - R 6, leikkaus O - D, - " - - " -
- 5 - R 6 - 7, 3. tasoa puhdistetaan esille, kuvattu etelästä tornista
- 6 - R 6, II ja III sektori, taso 3, tornista etelästä
- 7 - R 6, I ja IV sektori tasolla 2, II ja III sektori tasolla 3, kuvattu etelästä tornista
- 8 - R 6, - " -
- 9 - R 6 - 7, tasoa 3 puhdistetaan esille, etelästä tornista
- 10 - R 6 - 7, - " -
- 11 - R 6 - 7, taso 2, kuvattu lounaasta
- 12 - R 7, I ja IV sektori tasolla 1, II ja III sektori tasolla 2, kuvattu etelästä tornista
- 13 - R 7, II ja III sektori, taso 2, - " -
- 14 - R 7, leikkaus A - B, kaakosta
- 15 - R 6:n laelta kuvattu lounaaseen: keskellä puhdistetaan R 7:n IV sektoria, taustalla poistetaan turvetta R 15:stä
- 16 - R 7, leikkaus o-F, kuvattu lounaasta
- 17 - R 7, taso 3, kuvattu etelästä tornista
- 18 - R 9, 10, taso 1, kuvattu etelästä tornista
- 19 - R 9, 10, II sektori, tasoa 1 puhdistetaan esille, kuvattu etelästä
- 20 - R 9, 10, tasoa 2 otetaan esille, II sektori, - " -
- 21 - R 9, 10 ja 16, taso 3, kuvattu etelästä tornista
- 22 - R 9, 10 ja 16, - " -
- 23 - R 9 ja 10, reunakehää, 3. krs, kuvattu koillisesta
- 24 - R 9 ja 10, taso 3, kuvattu lännestä
- 25 - R 9 ja 10, - " -, etelästä
- 26 - R 16 ennen turpeen poistoa, kuvattu etelästä
- 27 - R 16, taso 1 osittain esillä, kuvattu etelästä
- 28 - R 16, taso 2, R 9, 10, taso 3, koillisesta tornista
- 29 - R 16, - " -
- 30 - R 16, tasoa 3 puhdistetaan esille, kuvattu luoteesta
- 31 - R 16, taso 3, kuvattu koillisesta tornista
- 32 - R 9, 10 ja 16, taso 3, - "

- 33 - R 16, 2. krs, löytö TYA 174:67 - 71, kaakosta
- 34 - R 15 ennen turpeen poistoa paalutettuna ja sektoroituna, kuvattu idästä
- 35 - Etualalla R 15 ennen turpeen poistos, taustalla oikealla R 7, kuvattu etelästä
- 36 - Lehmihaan mäen pohjoispuolella olevassa metsässä havaittu kiven ja maansekainen kumpare, jossa oli niukasti hiiltä n. 30 cm:n syvyydessä, lännestä
- 37 - Perniö, Lemu, Hyypiänmäki, R 2, koillisesta
- 38 - " -, R 1, pohjoisesta
- 39 - Raunion 7 ja 16 välinen rinne, johon kaivettiin koekuoppia, kuvattu idästä
- 40 - Koillisesta kuvattu Lemu - Ervelä -tien lounaispuolta, johon tehtiin koekuoppia.
- 41 - Lännestä kuvattu mahdollinen R 18
- 42 - Koeruutu 34, syvyys 12 cm, luoteesta
- 43 - Koeruutu 34, syvyys 18 cm, lounaasta
- 44 - Koeruutu 34, korkeamman osan syvyys 25 cm, kuopan pohjan syvyys n. 50 cm. Kiven ympärillä nokimaan ja punaisen hiekan alue, koillisesta
- 45 - " -
- 46 - Koeruutu 34, nokimaan ja punaisen hiekan alue puhdistettu pois, idästä
- 47 - Koeruutu 47, syvyys 12 cm, nokimaata, kuvattu lännestä
- 48 - Koeruutu 47, syvyys 20 cm, nokimaata ja keramiikan pala täältä tasolta, lounaasta
- 49 - Koeruutu 47, syvyys 27 cm, lounaasta
- 50 - Koeruutu 47, syvyys 27 cm, profiilissa nokimaa-kerros, profiili B - C, lounaasta

PERNIÖN LEMUN KYLÄNLEHMIHAASSA 1980
OTETTUIJEN MUSTAVALKOISTEN NEGATIIVIEN
LUETTELO

- TYA 3520 - Raunio 10 ennen turpeen poistoa paalutettuna ja sektoroi-
tuna, kuvattu lounaasta
- 3521 - R 19, taso 1, kuvattu etelästä
22 - R 9, taso 1, kuvattu lounaasta
23 - R 9, taso 1, kuvattu etelästä
24 - R 9 taso 1, kuvattu etelästä tornista
25 - R 9, taso 2, II sektori, luulöytö, kuvattu etelästä
26 - R 7, taso 2, koillisosa, kuvattu etelästä tornista
27 - R 7, taso 2, lounaisosa, - " -
28 - R 9, tasoa 3 puhdistetaan esille, kuvattu etelästä
29 - R 16 ennen turpeen poistoa, kuvattu etelästä
- 3530 - R 7, taso 2, kuvattu etelästä tornista
31 - R 6, tasoa 3 puhdistetaan esille, kuvattu etelästä tornista
32 - 34 - R 15 ennen turpeen poistoa paalutettuna ja sekto-
roituna, kuvattu etelästä
35 - R 15, paalutettuna ja sektoroiduna, kuvattu etelästä
36 - Rauniolta 7 kuvattu lounaaseen matalaa harjannetta, jolla
sijaitsee useita matalia raunioita; etualalla R 15
37 - R 16, sektoroiduna ja paalutettuna, kuvattu etelästä
38 - R 7, tasoa 2 puhdistetaan, taustalla poistetaan turvetta
rauniosta 15, kuvattu koillisesta
39 - R 7, - " -
- 3540 - R 16, tasoa 1 puhdistetaan esille, takana R 9, taso 3
kuvattu koillisesta tornista
41 - 42 - - " -
43 - R 16, taso 1, kuvattu koillisesta tornista
44 - R 9, 10 ja 16, taso 1 ja 3, kuvattu koillisesta
45 - - " -
46 - - " -
47 - R 15, taso 1, kuvattu idästä
48 - R 16, taso 2, II sektori, kuvattu tornista
49 - R 16, taso 2, II - " - , - " -
- 3550 - R 16, - " - - " -
51 - R 16, - " - - " -
52 - R 16, - " - III sektori, - " -
53 - R 16, - " - III sektori, - " -
54 - R 16, - " - IV sektori, - " -
55 - R 16, - " - IV sektori, - " -

- TYA 3556 - R 16, taso 2, I sektori, kuvattu tornista
 57 - R 16, - " - - " -
 58 - R 17, kuvattu lounaasta
 59 - R 9, täytettynä töitten päätyttyä, kuvattu idästä
 3560 - 61 - R 9 ja 16 täytettyinä töitten päätyttyä, etelästä
 62 - Lehmihaan mäki, taustalla Ervelän Antinmäki ja
 Huhti, kuvattu kaakosta
 63 - - " -
 64 - - " - kuvattu etelästä
 65 - - " -
 66 - R 16, taso 1, koillisesta tornista
 67 - R 16, taso 1, koillisesta
 68 - R 16, taso 1, koillisesta
 69 - R 16, taso 1, koillisesta
 3570 - R 6, II ja III sektori, taso 2, IV sektorista poistettu
 osa peitekivistä, kuvattu etelästä tornista
 71 - R 6, IV sektoria puretaan, kuvattu etelästä
 72 - R 6, IV sektori purettu tasolle 2, kuvattu etelästä
 tornista
 73 - R 15, taso 1, kuvattu idästä
 74 - Suonäytteenotto Perniön Lemun suosta, oikealla
 tohtori Irmeli Vuorela
 75 - - " -
 76 - Tohtori Irmeli Vuorela leikkaa suoturpeesta näyte-
 pilaria metallilaaatikoon
 77 - R 9, III sektori, osa reunaskehää, taso 3, kuvattu poh-
 joisesta
 78 - R 9, pohjarakenteisen kiviä raunion keskustassa,
 taso 3, kuvattu lounaasta
 79 - R 9, I ja IV sektori, koillisesta
 3580 - - " -
 80 - R 7, I sektori, kuvattu kaakosta tornista, taso 2
 82 - R 6, leikkaus C - O, kuvattu lounaasta
 83 - R 15, taso 1, kuvattu etelästä tornista
 84 - R 17, turpeen peittämänä, kuvattu kaakosta tornista
 85 - R 15, taso 1, kuvattu etelästä tornista
 86 - R 15 - " - - " - ,oikealla R 7
 87 - R 15, 17, kuvattu kaakosta tornista
 88 - R 16, taso 2, kuvattu koillisesta tornista
 89 - R 16, taso 2, takana R 9 ja 10, taso 3, koillisesta tor-
 nista
 3590 - R 7, leikkaus E - O, kuvattu lounaasta
 91 - R 6, I ja II sektori, taso 2, kuvattu etelästä tornista

- 3592 - R 6, I ja IV sektori tasolla 2, II ja III tasolla 3, kuvattu etelästä tornista
- 93 - R 6, II ja III sektori, taso 3, kuvattu etelästä
- 94 - R 6, pintakiveystä poistetaan II sektorista, kuvattu idästä tornista
- 95 - R 6, peitekiveys poistettu, esillä neulasturpeen kerros, kuvattu idästä tornista
- 96 - 99 - R 6, leikkaus O - D, kuvattu koillisesta
- 3600 - R 6, III sektorista poistetaan peitekiveystä, vasemmalla alhaalla R 7, kuvattu etelästä tornista
- 01 - R 6, III sektori puretti miltei tasolle 2, kuv. - " -
- 02 - R 7, peitekiveystä puretaan, kuvattu kaakosta
- 03 - R 6, tasoa 2 puhdistetaan esille, kuvattu etelästä
- 04 - R 9, 10, taso 2, kuvattu etelästä tornista
- 05 - " -
- 06 - R 6, taso 2, kuvattu etelästä
- 07 - R 6, leikkaus A - B, kuvattu idästä
- 08 - " -
- 09 - R 7, leikkaus A - O idästä
- 3610 - R 6, II ja III sektoria puhdistetaan 3. tasolla, I ja IV sektori tasolla 1, etelästä tornista
- 11 - R 7, taso 2, kuvattu tornista etelästä
- 12 - R 7, taso 2, kuvattu lounaasta tornista
- 13 - " -
- 14 - " -
- 15 - R 6, I ja IV sektori, taso 1, kuvattu pohjoisesta
- 16 - Koeruutu 34, syvyys 25/50 cm, kuvattu koillisesta
- 17 - Koeruutu 34, " - , leikkaus E - F, koillisesta
- 18 - R 16, löytö TYA: 69 - 71, taso 3, kuvattu idästä
- 19 - 23 - Koeruutu 47, syvyys 20 cm, lounaasta
- 3624 - Näkymä Lemusta Varemäelle, kuvattu lännestä
- 25 - " - Rajamäelle, kuvattu lännestä
- 26 - Perniö, Lemu, Hyypiänmäki, R 1
- 27 - " - , R2
- 28 - " - , R 3
- 29 - " - , R 4
- 3630 - " - , R 5
- 31 - R 9, 10, töitten päätyttyä, kuvattu etelästä
- 32 - Koeruutu 47, syvyys 27 cm, kuvattu lounaasta
- 33 - " -
- 34 - " - , kuvattu lännestä
- 35 - " - , koillisesta

- 3636 - Koeruutu 47, suvuus 27 cm, leikkaus, kuvattu idästä
37 - R 6 ja 7, taso 3, kuvattu etelästä
38 - R 7, taso 3, kuvattu etelästä tornista
39 - " -
3640 - " -
41 - R 6:n ja 7:n yhtymäkohta tasolla 3, kuvattu etelästä
tornista
42 - 44 - R 6 ja 7, taso 3, kuvattu etelästä
45 - R 6, taso 3, IV sektori, kuvattu idästä tornista
46 - R 6, " - , kuvattu etelästä
47 - R 6 " - , kuvattu kaakosta
48 - R 6, I ja II sektori, taso 3, etelästä tornista
49 - " - , III sektori, " -
3650 - R 6, taso 3, kuvattu etelästä tornista
51 - " -
52 - " -
53 - R 16, taso 3, kuvattu koillisesta tornista
54 - R 9, 10 ja 16, taso 3, kuvattu koillisesta tornista
55 - R 9 ja 10, taso 3, kuvattu etelästä tornista

PERNIÖ, LEMU, LEHMIHAKA

ULLA HYRKKÖ 1979, 1980

Yleiskartta mk.1:2000

(X=6677 70-6678 28, Y=456 57-457 10)

KP.2,3 : ALUEEN PERUSKIINTOPISTEET

- V. 1979 TUTKITTU HAUTARAUNIO
- V. 1979 OSITTAIN TUTKITTU HAUTARAUNIO
- MUUT ALUEELLA HAVAITUT RAUNIOIT

(R.A= RAUNIO JONKA TUTKIMINEN EI KUULUNUT V. 1979 TUTKIMUSLUPAAN.)

1980 TUTKITTU R.6,7,9,10,16

OSITTAIN TUTKITTU R.15

—25— KORKEUSKÄYRÄ

KUUSIMETSÄÄ

MÄNTYMETSÄÄ

LEHTIMETSÄÄ

PENSAIKKOA, VESAIKKOA

NIITTYÄ, JOUTOMAATA

ASUINRAKENNUS

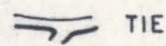

TALOUSRAKENNUS

..... TONTTIALUEEN RAJA

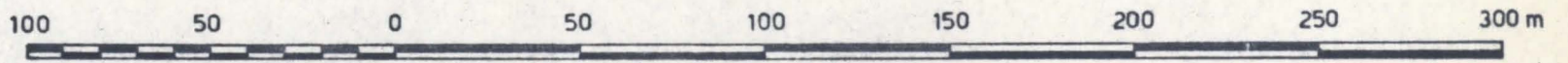
--- TILAN RAJA

--- KYLÄN RAJA

TIE

≡ VESIALUE

KIINTOPISTE 1 = VALTAKUN-
NALLINEN KORKEUSKIINTOPISTE
(13,959m) TURUN-KARJAAN RAUTATIEN
VARRESSA, KOHDASSA X= 6677 49, Y= 456 67.
(450m KP. 2:sta SUUNTAAN 198/360)

Lehmihakaan mäen lounaisosa, taustalla Ervelän Huhti. Kuvattu etelästä (TYA 3564-65)

Raunio 6, II ja III sektori tasolla I, IV sektorista purettu peitelätkä, esillä neulasturpeen kerros. I sektori tasolla 7. Kuvattu etelästä tornista (TYA 3570)

Raunio 6, II ja III sektori, taso 3,
kehä rakenteet esillä. Kuvaatti ete-
lästä tornista. (TYA 3593)

Raunio 7, II ja III sektori,
peiteläiveys purettu, kuv.
etelästä tornista (TYA 3527)

Raunio 7, taso 3, kellarakenteet
esiik. Kuvattu etelästä
(TYA 3639)

Raunio 7, III sektori, taso 3, ke-
härakenteet esiik. Kuvattu etelästä
(TYA 3641)

Etelästä kuvattu R 15 ja 17 ennen tur-
peen poistoa. Takana oik. R 7, kso 7.
(TYA 3532-34)

Raunio 15, taso 7, kuvattu etelästä
tormistä (TYA 3583)

Rauniot 9 ja 10, taso 7, kuvattu etelästä.
(TYA 3521, 23)

Raunio 16, taso 3, pohjizkaanteet
esiltä. Kurstin koillisesta tornista,
(TYA 3553)

Raunio 16, taso 7, kurst-
in koillisesta tornista,
(TYA 3543)

Raunio 16 etualalla, taso 1, Takana
R 9, 10, taso 3, Kurtti koillisesta
tormista (TYA 3544 - 45)

Raunio 16, taso 1, polyjoisesta, Takana R 9,
10, taso 3. (TYA 3544 - 45)

Koeruutu 47, syvyys 27cm, leikk-
kaus B-C, kuvattu lounaasta. Sei-
kämässä nokimaakerros (→).
(TYA 3632)

Raunio 16, 2.krs, löytö
TYA 174: 67-71 keskeltä,
kuvattu idästä. (TYA 3618)